

Tygodnik Gospodarczy PIE

15 lutego 2024 r.

Udział kobiet w nauce w Polsce powyżej średniej unijnej

690 tys.

kobiet liczyło grono naukowczyń i inżynierek w Polsce w 2022 r.

49 proc.

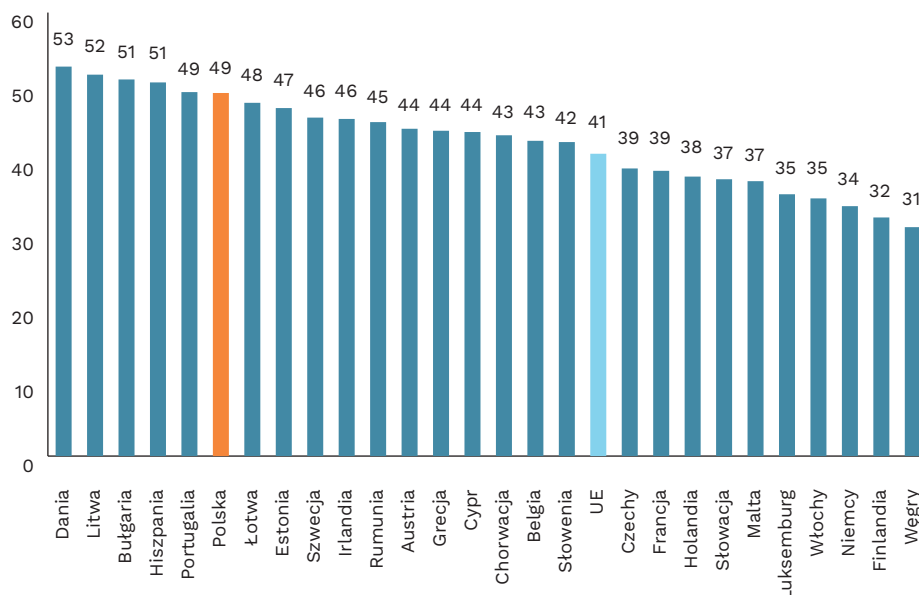
naukowców i inżynierów w Polsce stanowią kobiety

41 proc.

naukowców i inżynierów w UE stanowią kobiety

► W 2022 r. w Polsce było 690 tys. naukowczyń i inżynierek¹, czyli o 36 tys. więcej niż rok wcześniej – wynika z danych Eurostatu. Stanowiły one 49 proc. wszystkich naukowców i inżynierów. W całej UE w 2022 r. było 7,3 mln naukowczyń i inżynierek, czyli ok. 310 tys. więcej niż rok wcześniej i stanowiły one 41 proc. wszystkich naukowców i inżynierów. Największy udział kobiet pracujących jako naukowcy lub inżynierowie zanotowano w: Danii (53 proc.), na Litwie (52 proc.), w Bułgarii (51 proc.) i Hiszpanii (51 proc.), co oznacza, że wynik Polski jest tuż za europejską czołówką. Najmniej sfeminizowane jest środowisko naukowe na Węgrzech (31 proc.), w Finlandii (32 proc.) i Niemczech (34 proc.).

Wykres 1. Udział kobiet pracujących jako naukowczynie i inżynierki w krajach UE (w proc.)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych Eurostatu.

► W ostatnich dziesięciu latach we wszystkich krajach UE wzrosła liczba naukowczyń i inżynierek. Największy wzrost zanotowano na Malcie (o 135 proc.), w Austrii (o 96 proc.) i Luksemburgu (o 92 proc.), a najmniejszy we Włoszech (o 16 proc.). Ich udział w ogólnej liczbie naukowców i inżynierów pozostał jednak na podobnym poziomie – w ostatniej dekadzie zwiększył się w całej UE tylko o 2 pkt. proc. Największy przyrost udziału kobiet w nauce odnotowano w Austrii (o 13 pkt. proc.), Luksemburgu (o 9 pkt. proc.) i Grecji (o 8 pkt. proc.). W niektórych krajach w ostatniej dekadzie udział kobiet w nauce zmniejszył się, a najbardziej na Litwie (o 9 pkt. proc.), w Bułgarii (o 6 pkt. proc.) i w Irlandii (o 6 pkt. proc.). W Polsce w 2022 r., w stosunku do 2012 r., udział kobiet w nauce był mniejszy o 1 pkt. proc.

¹ Wg Eurostatu, naukowcy i inżynierowie są podkategorią osób zatrudnionych w nauce i technologii. Są to osoby, które wykorzystują lub tworzą wiedzę naukową, tj. osoby z wykształceniem naukowym lub technologicznym, zajmujące się pracą zawodową w zakresie działalności naukowo-technologicznej (S&T), administratorzy wysokiego szczebla i personel kierujący realizacją działań naukowo-technologicznych.

► **Większość naukowczyń i inżynierek jest zatrudniona w usługach**, do których zalicza się też zatrudnienie w wyższych uczelniach i instytutach badawczych. W UE ich udział w sektorze usług wynosi aż 89 proc. – największy jest na Malcie (97 proc.), a najmniejszy na Węgrzech (79 proc.). Znacznie mniej kobiet jest zatrudnionych w sektorach high-tech. Dla całej UE ich udział wynosił tylko 11 proc., najwięcej w Finlandii (24 proc.), a najmniej w Grecji (7 proc.). Warto zauważyć, że również w przypadku mężczyzn większość naukowców i inżynierów pracuje w usługach (73 proc.), ale dość duży jest też ich udział w sektorach high-tech (27 proc.) i przetwórstwie przemysłowym (19 proc.). W Polsce aż 90 proc. kobiet-naukowców pracuje w usługach, natomiast w sektorach high-tech zatrudnionych jest zaledwie 8 proc. z nich.

► **Aby podnieść udział kobiet w nauce UE wdraża programy, których celem jest wsparcie i zachęcenie kobiet do wyboru kariery naukowej.** Kobiety na swojej drodze naukowej i zawodowej nadal często „zderzają się ze szklanym sufitem” i jednocześnie częściej niż mężczyźni muszą godzić na co dzień obowiązki opiekuńcze z pracą. Zauważalną rolę odgrywają też nadal stereotypy płciowe. Komisja Europejska stworzyła *Strategię na Rzecz Równości Płci na lata 2020-2025*, której elementem jest promowanie równości płci w badaniach i innowacjach. W 2021 r. UE uruchomiła inicjatywę WomenTechEU wspierającą 50 start-upów technologicznych kierowanych przez kobiety. Jednocześnie program „Horyzont Europa” ma nowe kryterium kwalifikowalności, zgodnie z którym organizacje badawcze ubiegające się o wsparcie muszą przedstawić plan równości płci.

(ASz)

Polacy nadpłacają kredyty mieszkaniowe

o 50 proc.

wyższe w 2023 r. były spłaty kapitału z kredytów mieszkaniowych w porównaniu do średniej z lat 2015-2019

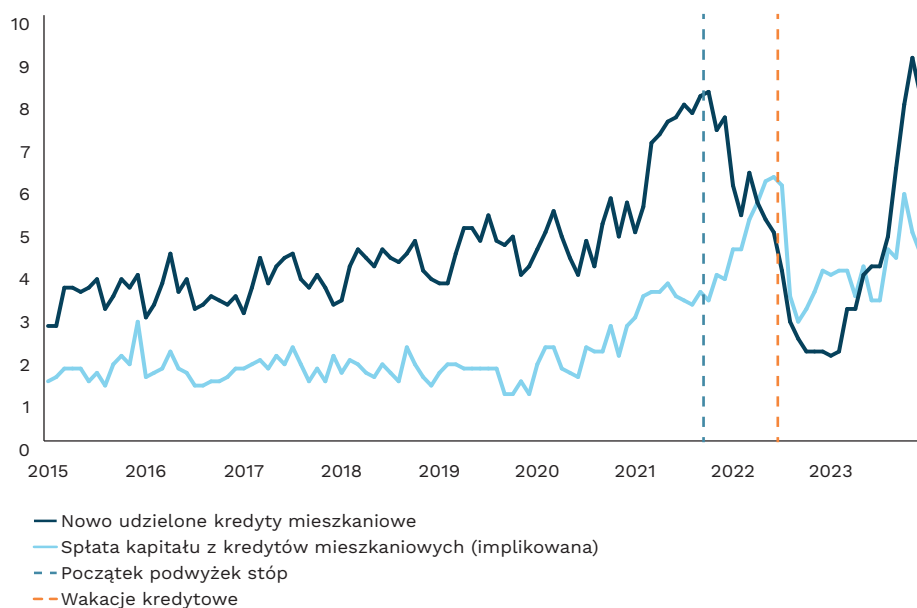
6,0 mld PLN

wg naszych szacunków wyniosły spłaty kapitału w ich szczycie, a bezpośrednio przed wprowadzeniem wakacji kredytowych

► **Rynek hipotek zamroził się wraz z podwyżkami stóp procentowych, ale zrestartował w 2023 r.** W październiku 2021 r. Rada Polityki Pieniężnej podniosła stopy procentowe z 0,1 proc. do 0,5 proc. W tym miesiącu kwota nowo udzielonych kredytów mieszkaniowych wzrosła też do 8,2 mld PLN i była to najwyższa wartość w tamtym cyklu. Następnie wartość udzielanych kredytów systematycznie malała aż do 2,0 mld PLN w styczniu 2023 r. Od marca 2023 r. rynek odbił, dzięki poluzowaniu wymogów ostrożnościowych przez KNF, a od wakacji jeszcze przyspieszył ze względu na wprowadzenie „Bezpiecznego Kredytu 2%”. W konsekwencji w listopadzie banki udzieliły kredytów mieszkaniowych na kwotę 9,0 mld PLN – najwięcej w historii.

► **Mimo wysokich stóp procentowych Polacy nadpłacają kredyty hipoteczne** – oznacza to, że od 2021 r. Polacy spłacają kredyty szybciej. Statystyki o kwocie spłacanych kredytów nie są publikowane bezpośrednio, można je jednak oszacować na podstawie danych NBP o kwocie udzielonych kredytów. Szacujemy, że w 2019 r. Polacy spłacali co miesiąc 1,5 mld PLN z części kapitałowej ich kredytów mieszkaniowych, bez odsetek związanych bezpośrednio z poziomem stóp procentowych. Ta statystyka wzrosła do 2,1 mld PLN w 2020 r. i 3,5 mld PLN w 2021 r. Najsilniejsze wybicie nastąpiło później, wraz z podwyżkami stóp procentowych. W szczytowym momencie spłaty kapitału przebiegały 6,0 mld PLN miesięcznie. **Spłaty kapitału wyhamowały wraz z wprowadzeniem wakacji kredytowych, ale wciąż są na podwyższonych poziomach.** W 2023 r. było to średnio 4,1 mld PLN miesięcznie. Powyższe szacunki dotyczą wyłącznie kredytów udzielonych w PLN (w 2022 r. było to ok. 85 proc. kredytów mieszkaniowych).

Wykres 2. Spłaty części kapitałowej kredytów mieszkaniowych oraz nowo udzielone kredyty (w mld PLN miesięcznie)

Uwaga: spłata kapitału została wyliczona jako różnica pomiędzy kwotą nowo udzielonych kredytów w danym miesiącu a zmianą stanu portfela kredytów mieszkaniowych w bankach – to zarówno terminowe spłaty kredytu, jak i nadpłaty. Wykres nie obrazuje płatności odsetkowych (tj. tych, które rosły bezpośrednio na skutek wzrostu stóp procentowych). Uwzględniono tylko kredyty w PLN.

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych NBP.

► **Znaczna część kredytobiorców wciąż wybiera oddłużanie.** Spłaty części kapitałowej są obecnie o ok. 50 proc. wyższe zarówno w relacji do kwoty udzielonych kredytów, jak i dochodów populacji – np. jako procent dochodów wzrosły ze średnio 2,0 proc. w latach 2015-2019 do 3,0 proc. w 2023 r. **Sugeruje to, że kondycja ogółu kredytobiorców jest dobra** (np. udział zagrożonych kredytów złotowych jest niższy niż w 2015 r.). Znacznie słabiej radzą sobie stosunkowo już nieliczni kredytobiorcy frankowi (obecnie mniej niż 10 proc. wartości udzielonych kredytów wobec 50 proc. w 2012 r. – [link](#)). Utrzymanie solidnej sytuacji kredytobiorców wraz ze wzrostem płac oraz odbudową rynku hipotek sugerowałyby utrzymanie stóp procentowych NBP na podwyższonych poziomach na dłużej.

(MK)

Rośnie odsetek recyklingowanych odpadów komunalnych w Polsce, ale wciąż jest poniżej średniej UE

41 proc.

odpadów komunalnych zostaje poddanych recyklingowi w Polsce

o 29 pkt. proc.

wzrost udział recyklingowanych odpadów komunalnych w Polsce od 2012 r.

► **Tylko nieco ponad 40 proc. odpadów komunalnych w Polsce jest recyklingowanych.**

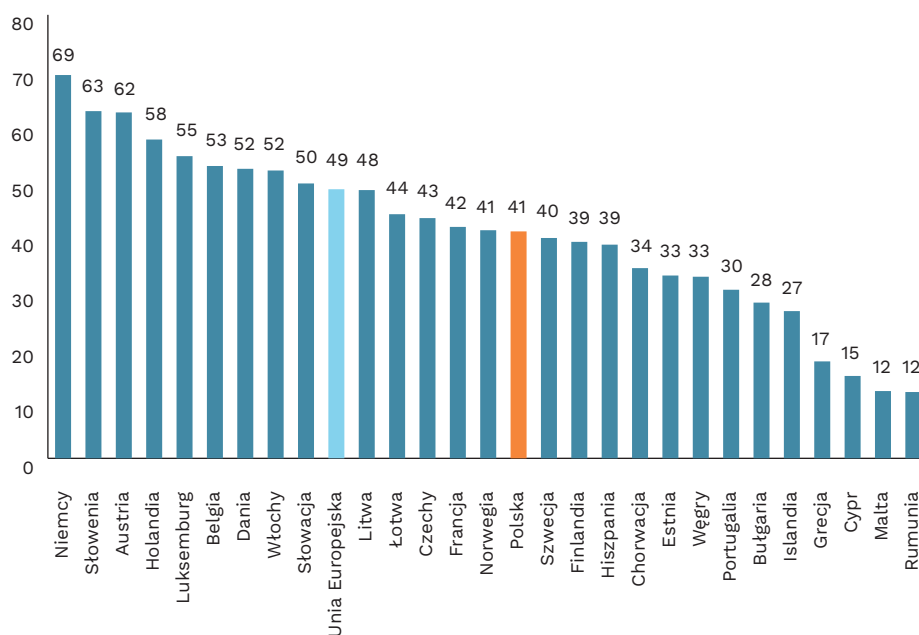
Na 364 kg produkowanych śmieci na osobę, 41 proc. (149 kg) z nich – wg danych Eurostatu – poddanych jest recyklingowi. To mniej niż średnia Unii Europejskiej, która wynosi 49 proc. Największy udział recyklingowanych odpadów *per capita* mają Niemcy – 69 proc. Duży odsetek śmieci przetwarzanych w celu ponownego wprowadzenia do obiegu jest na Słowenii – 63 proc. oraz w Austrii (w której na osobę produkuje się najwięcej odpadów) – 62 proc.

► **W ostatnich latach Polska znacząco zwiększyła recykling odpadów komunalnych.**

W dekadzie 2012-2022 udział odpadów komunalnych poddanych recyklingowi wzrósł

niemal o 29 pkt. proc. – z 12 proc. do 41 proc. To trzeci największy wzrost wśród państw UE za Słowacją (wzrost o 36 pkt. proc.) i Łotwą (29 pkt. proc.).

Wykres 3. Udział odpadów komunalnych poddanych recyklingowi w 2022 r. (w proc.)

Uwaga: dane dla Bułgarii, Czech, Grecji, Włoch, Łotwy, Austrii, Portugalii, Islandii i Finlandii pochodzą z 2021 r.

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych Eurostatu.

► **Zwiększenie udziału odpadów komunalnych poddanych recyklingowi wpływa na zmniejszenie napływu tego typu śmieci na wysypiska.** W 2022 r. na wysypiska trafią 23 proc. odpadów komunalnych. To spadek o 8 pkt. proc. względem 2012 r., w którym niemal jedna trzecia śmieci w Europie kończyła na wysypiskach. Udział odpadów komunalnych przeznaczonych do spalarni w dekadzie 2012-2022 był względnie stały i utrzymywał się na poziomie 25 proc.

► **Organizacja Narodów Zjednoczonych wskazuje na potrzebę zwiększenia odpowiedzialności konsumpcji oraz polepszenia poziomu zarządzania odpadami.** Zgodnie z szacunkami ONZ, w przypadku, gdy światowa populacja wzrośnie do 9,6 mld osób w 2050 r., to do utrzymania dotychczasowego poziomu życia potrzebna będzie trzykrotność zasobów bogactw naturalnych naszej planety. Wśród puli zadań w 12 Celu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (SDG 12) państwa ONZ planują m.in. istotnie obniżyć poziom generowania odpadów poprzez prewencję, redukcję, recykling i ponowne użycie.

► **Jednym z celów, które Komisja Europejska przyjęła w Dyrektywie w sprawie odpadów jest osiągnięcie do 2025 r. przez państwa członkowskie UE poziomu 55 proc. przygotowania odpadów komunalnych do ponownego użycia i ich recyklingu.** Próg ten ma stopniowo wzrastać w kolejnych latach i wynosić 60 proc. w 2030 r. oraz 65 proc. w 2035 r. W przypadku 18 państw UE (w tym Polski) występuje ryzyko, że celu na 2025 r. nie uda się osiągnąć w wyznaczonym terminie.

(JL)

Cyfryzacja mikroprzedsiębiorstw – czy wiemy, gdzie jesteśmy?

20 proc.

mikroprzedsiębiorców zgadza się ze stwierdzeniem, że konieczność szybkiej cyfryzacji przedsiębiorstwa to moda, która przeminie

87 proc.

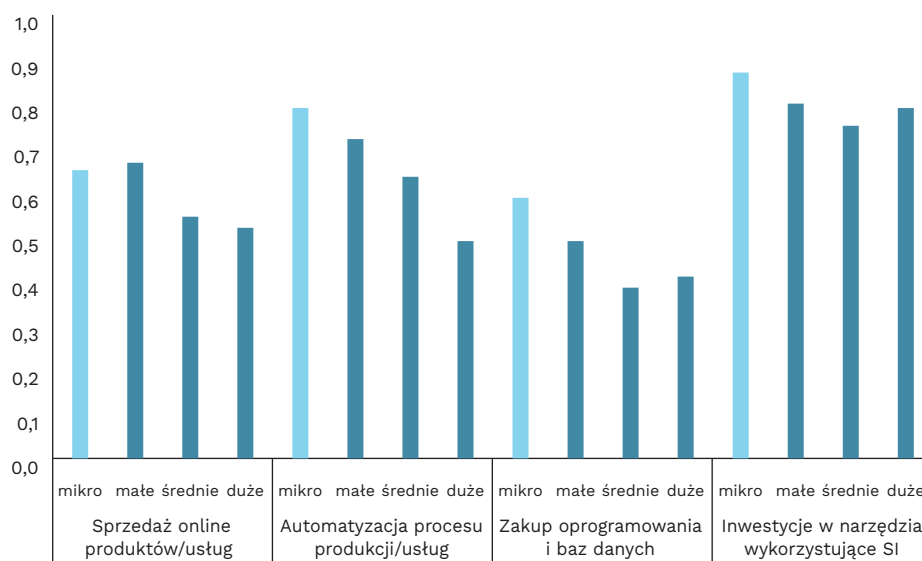
mikroprzedsiębiorców nie korzysta i nie planuje korzystać z narzędzi SI

► **Mikroprzedsiębiorstwa nie są objęte prowadzonymi przez GUS badaniami wykorzystania technologii cyfrowych, tymczasem dostępne dane wskazują, że grupa ta w mniejszym stopniu niż ogół przedsiębiorstw korzysta z tego typu rozwiązań.** W badaniach prowadzonych przez PIE jesienią 2023 r. mikroprzedsiębiorstwa wypadły słabiej niż pozostałe grupy w większości kategorii dotyczących cyfryzacji. Nie ma w tym zakresie porównywalnych danych dla UE – badania Eurostatu i GUS obejmują firmy zatrudniające przynajmniej 10 pracowników. Tymczasem w Polsce odsetek mikroprzedsiębiorstw jest jednym z najwyższych w UE, a nie mając danych o tej grupie, nie możemy w pełni ocenić wyzwania w zakresie transformacji cyfrowej polskiej gospodarki.

► **Z badań prowadzonych przez PIE wynika, że aż 87 proc. mikroprzedsiębiorstw nie korzysta i nie planuje korzystać z rozwiązań sztucznej inteligencji (SI) – najwięcej ze wszystkich grup wielkościowych.** W pytaniach o automatyzację procesów produkcji/usług, zakup oprogramowania i baz danych czy inwestycje w SI ta grupa wypadła gorzej niż pozostałe. Jedynie w sprzedaży online wartości są nieco wyższe niż dla małych przedsiębiorstw: 28 proc. prowadzi tego typu działania, 34 proc. planowało je na 2024 r. (odpowiednie wartości dla małych przedsiębiorstw to 25 proc. i 33 proc.).

► **Mikroprzedsiębiorcy są też bardziej mobilni niż większe firmy. Zgodnie z badaniami UKE, tylko 37 proc. z nich korzysta z telefonii stacjonarnej, a 53 proc. korzysta z internetu mobilnego.** W pierwszym przypadku jest to najniższy, a w drugim najwyższy odsetek wśród wszystkich grup wielkości. Wyniki te nie są jednak zaskakujące, a sam raport nie pozwala na głębszą analizę.

Wykres 4. Odsetek firm, które nie podejmowały w 2023 r. i nie planowały w 2024 r. danego działania

Źródło: opracowanie własne PIE.

► **Nieco inna jest sytuacja, gdy bierzemy pod uwagę firmy z poszczególnych sekcji PKD.**

Wśród firm zajmujących się handlem, sprzedaż online jest bardziej popularna wśród firm mikro niż małych, podobnie wśród przedsiębiorstw z branży rozrywkowej. Są to jednak raczej odosobnione wyniki. Odsetki odpowiedzi na pytania o zakup oprogramowania, automatyzację procesów czy wykorzystanie SI są niższe od tych z innych grup wielkościowych również po przeniesieniu analizy na poziom sekcji PKD.

► **Poziom cyfryzacji mikroprzedsiębiorstw jest jednym z obszarów, w których dostępne dane nie pozwalają na postawienie pełnej diagnozy.**

Wydaje się, że firmy te są mniej innowacyjne i mniej zaawansowane cyfrowo. Jednocześnie ich przedstawiciele zdają sobie sprawę z konieczności cyfryzacji nie mniej niż respondenci z innych firm – ok. 57 proc. nie zgadza się ze stwierdzeniem, że konieczność szybkiej cyfryzacji przedsiębiorstwa to kolejna moda, która przeminie (20 proc. jest przeciwnego zdania). Wynik ten jest podobny do wyniku w małych firmach, niższy niż w firmach średnich, ale wyższy niż w dużych (odpowiednio 55 proc., 63 proc. i 46 proc.). Jednak celem przyspieszenia w Polsce transformacji cyfrowej to tej grupie należy poświęcić dodatkową uwagę, przede wszystkim w obszarze diagnoz i analiz.

(IS)

Co wiemy o powszechności pracy nierejestrowanej?

2,0 proc.

wynosi udział osób, które przyznały, że w 2022 r. choć raz wykonywały pracę nierejestrowaną w ogólnej liczbie pracujących

► **Praca nierejestrowana, zwana też pracą „na czarno”, to wszelka działalność zarobkowa niezgłoszona władzom publicznym.**

Obejmuje sytuacje, w których praca jest wykonywana bez żadnej umowy między pracownikiem a pracodawcą lub wykonawcą a klientem. Pracownik nie uzyskuje z jej tytułu ubezpieczenia społecznego i nie są od niej płacone podatki. Stanowi ona część szarej strefy (z wyłączeniem wprowadzonej w 2018 r. możliwości prowadzenia działalności nierejestrowanej – drobnej działalności zarobkowej, która nie wymaga rejestracji firmy, ale od której powinny być odprowadzane podatki).

5,4 proc.

wynosi udział osób, które przyznały, że w 2017 r. choć raz wykonywały pracę nierejestrowaną w ogólnej liczbie pracujących

► **Zgodnie z danymi GUS, w 2022 r. udział osób wykonujących pracę nierejestrowaną w liczbie wszystkich pracujących wyniósł 2,0 proc.**

To ponad dwukrotny spadek w stosunku do 2017 r., gdy było to 5,4 proc. Ponieważ dane te zbierane są na podstawie deklaracji pracowników, należy je traktować jako dolną granicę szacunku, ponieważ ze względu na wrażliwy charakter pytania część respondentów mogła zatajać tę informację.

► **Wśród deklarowanych form pracy nierejestrowanej dominuje praca świadczona dla osób prywatnych.**

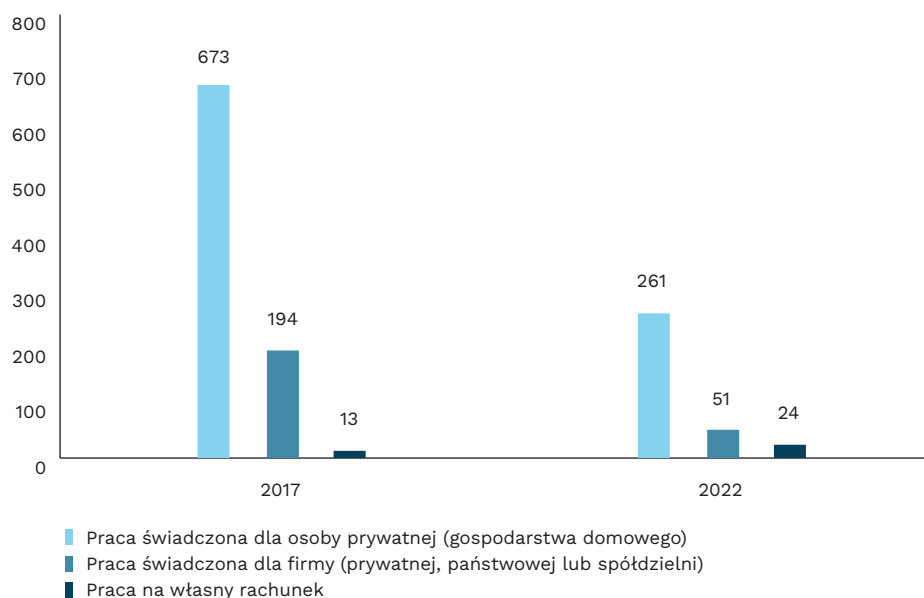
Praca „na czarno” dla firmy jest podejmowana rzadziej. W 2022 r. wykonywało ją 51 tys. osób – to ponad trzykrotny spadek w stosunku do 2017 r. Można wiązać to z poprawiającą się sytuacją gospodarczą i spadkiem bezrobocia oraz tym, że pracownicy bardziej pewni swojej pozycji skuteczniej byli w stanie wynegocjować przysługujące im uprawnienia zalegalizowania stosunku pracy. Analizy pokazały, że – przy porównaniu osób o zbliżonym wykształceniu, wieku i płci pracujących na podobnych stanowiskach – pracownicy niezarejestrowani zarabiają „na rękę” tyle samo co zatrudnieni na podstawie umowy. To oznacza, że przede wszystkim pracodawcy czerpią korzyści finansowe z nierejestrowania pracowników, w których interesie byłoby zalegalizowanie ich zatrudnienia.

► **W kontrolach Państwowej Inspekcji Pracy rośnie liczba wykrytych osób zatrudnionych nielegalnie.**

Kontrole ukierunkowane są nie tylko na ujawnianie przypadków zatrudnienia bez formalnej umowy, ale także niedopełnienia obowiązku zgłoszenia do ubezpieczenia

społecznego. W 2022 r. nielegalne zatrudnienie stwierdzono w stosunku do 17,3 tys. obywateli Polski (na 123 tys. skontrolowanych), w 2017 r. było to 13,8 tys. (na 176 tys. skontrolowanych). To z jednej strony może podważać informacje o spadku powszechności pracy nierejestrowanej, z drugiej zaś świadczyć o wzroście skuteczności kontroli.

Wykres 5. Liczba osób wykonujących pracę nierejestrowaną według charakterystyki ostatnio wykonywanej pracy (w tys.)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych GUS.

► **Praca nierejestrowana jest społecznie niekorzystna z różnych punktów widzenia.** Po pierwsze, skutkuje ubytkiem sektora finansów publicznych. Po drugie, oznacza mniejsze bezpieczeństwo socjalne pracowników, a w przyszłości ich niższe emerytury. Po trzecie, zaburza konkurencję na rynku – sprawia, że nieuczciwi zyskują przewagę konkurencyjną. Dlatego warto monitorować to zjawisko i skutecznie mu przeciwdziałać.

(AK)

Sektor ochrony zdrowia odpowiada za 4,4 proc. globalnych emisji gazów cieplarnianych

► **System ochrony zdrowia odpowiada za 4,4 proc. rocznych globalnych emisji gazów cieplarnianych.** To emisja gazów cieplarnianych porównywalna do emisji 514 elektrowni węglowych. Tylko 3 największych emitentów – USA, Chiny i UE-27 – odpowiada za 56 proc. wszystkich emisji globalnego sektora zdrowotnego, a kraje G20 – za 75 proc.

► Według analiz Health Care Without Harm, brak działań w kierunku dekarbonizacji sektora ochrony zdrowia spowoduje potrojenie jego emisji w 2050 r. Obecnie **najwyższe roczne emisje per capita na ochronę zdrowia można zaobserwować w USA (1,7 tony CO₂ ekw, 7,6 proc. krajowych emisji)**, Australii (1,3 tony, 5,1 proc.) i Kanadzie (1 tona, 5,2 proc.). **W UE-27 średnio jest to ok. 0,5 tony, a w Polsce – 0,34 tony, co stanowi 3,7 proc.**

4,4 proc.

globalnych emisji wynoszą emisje sektora ochrony zdrowia

340 kg CO₂ ekw

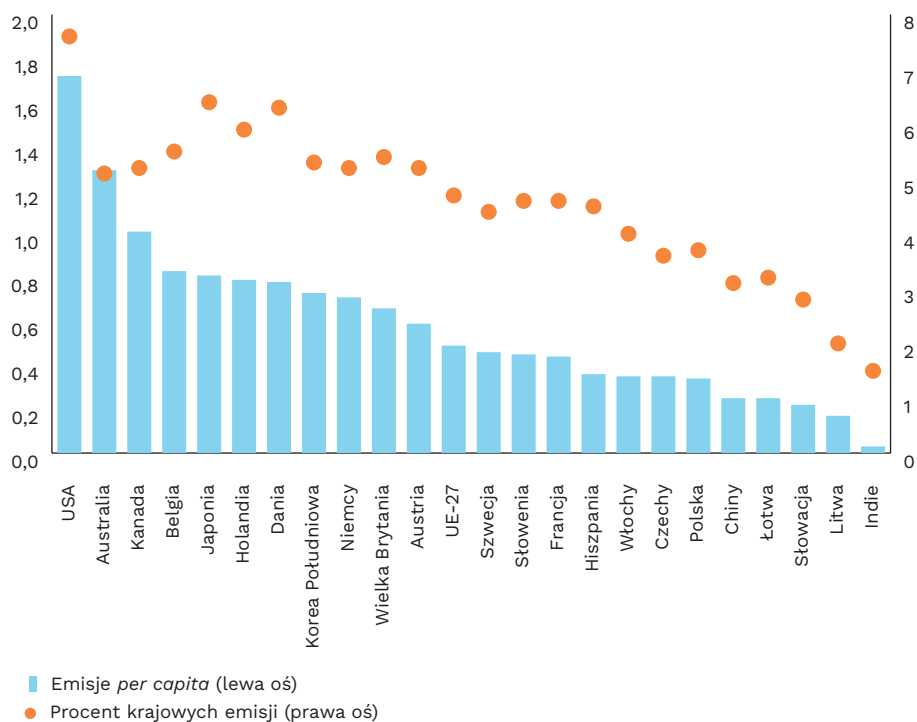
rocznie na mieszkańca emituje polski system ochrony zdrowia

blisko 1 mld PLN

stanowią fundusze unijne przeznaczone na termomodernizację polskich placówek ochrony zdrowia

krajowych emisji. Kraje UE charakteryzują się także wysokim zróżnicowaniem struktury emisji. 76 proc. emisji polskiego sektora zdrowotnego wytwarzanych jest w kraju, podczas gdy dla Belgii jest to 22 proc., Holandii – 33 proc., Francji – 49 proc., a Niemiec – 61 proc.

Wykres 6. Roczne emisje systemu ochrony zdrowia w tonach CO₂ ekw per capita (L) i jako proc. wszystkich krajowych emisji (P)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych Health Care Without Harm i ARUP.

► **Aż 31 proc. emisji polskiego sektora ochrony zdrowia to emisje wynikające ze zużycia energii elektrycznej oraz wykorzystania paliw kopalnych w celu ogrzewania lub chłodzenia².** Jest to 3-krotnie wyższy odsetek niż w UE-27 (11 proc.)³. Poza dekarbonizacją krajowego sektora ciepłowniczego i elektroenergetycznego **obniżeniu emisji sektora ochrony zdrowia może służyć sukcesywna termomodernizacja placówek medycznych. Ważną rolę odgrywają w tym procesie fundusze UE, z których do tej pory na ten cel udało się przeznaczyć ponad 1 mld PLN (z 1,5 mld PLN wartości zrealizowanych inwestycji)⁴.**

(AJ)

² Licząc wyłącznie emisje wynikające z emisji CO₂ ekw zakupionej przez placówki ochrony zdrowia energii elektrycznej i ciepła. Emisje CO₂ ekw wynikające ze zużycia energii przez dostawców i producentów wyrobów medycznych wliczają się do emisji łańcucha dostaw (który w całości odpowiada za 57 proc. emisji polskiego sektora ochrony zdrowia).

³ Pozostałe emisje to w większości łańcuch dostaw (57 proc.), a także emisje budynków i transportu sektora.

⁴ Obliczenia własne PIE na podstawie danych mapadotacji.gov.pl.

Słabnące tempo rozwoju jednym z tematów kampanii wyborczej w Indonezji

16. miejsce

zajmuje Indonezja wśród największych gospodarek na świecie

292 mld USD

wyniósł eksport Indonezji w 2022 r.

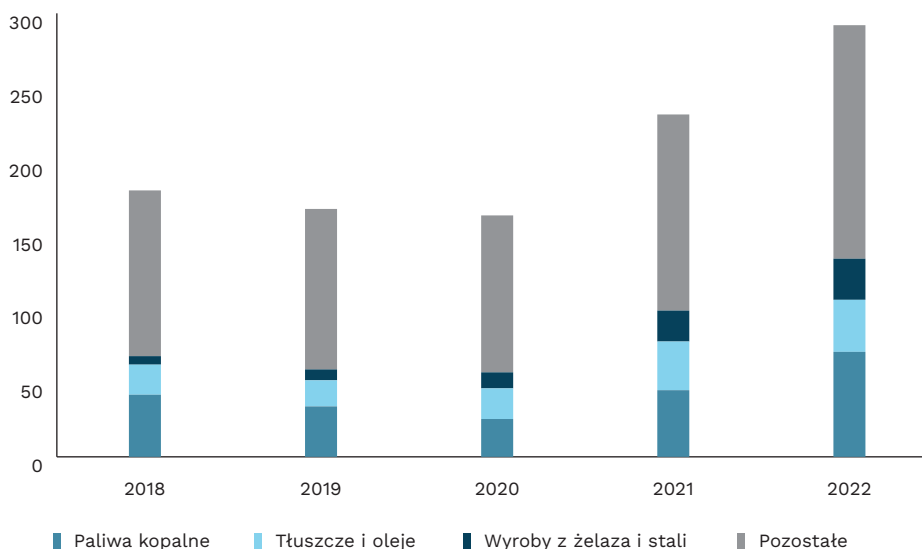
11-13 proc.

wynosi udział zagranicznej wartości dodanej w indonezyjskim eksporcie

► Mimo że Indonezja zaliczana jest do grupy szybko rosnących gospodarek Azji Południowo-Wschodniej, słabnąca dynamika PKB stanowiła jeden z wątków kampanii wyborczej przed wyborami prezydenckimi i parlamentarnymi, które odbyły się tam 14 lutego 2024 r. W okresie rządów prezydenta Joko 'Jokowi' Widodo (2014–2024) wzrost PKB wynosił (z wyjątkiem 2020 r.) 4,8–5,3 proc. Takie wyniki Indonezja zawdzięcza jednak silnie surowcowemu charakterowi gospodarki oraz koncentracji aktywności gospodarczej na Jawie, którą zamieszkuje ponad 55 proc. z populacji liczącej przeszło 275 mln osób.

► Obszary specjalizacji eksportowej Indonezji utrwalają niekorzystną strukturę jej gospodarki. Za ponad 45 proc. eksportu w 2022 r. odpowiadały paliwa kopalne (HS 27, głównie węgiel: 2. miejsce na świecie), tłuszcze i oleje (HS 15; głównie olej palmowy: 1. miejsce na świecie) oraz wyroby z żelaza i stali (HS 72; głównie stopy żelaza: 1. miejsce na świecie). Wszystkie trzy grupy produktów są związane z wysokimi emisjami gazów cieplarnianych i dużą szkodliwością dla środowiska. W ujęciu zaawansowania technologicznego ponad 50 proc. stanowią dobra niesklasyfikowane ze względu na poziom intensywności czynnika produkcji (artykuły rolne, spożywcze, surowce), zaledwie 16 proc. to low-tech, zaś ok. 19-20 proc. łącznie mid-tech i high-tech. Indonezyjski eksport coraz silniej zależy od Chin, których udział w latach 2013–2022 wzrósł o ponad 10 pkt. proc. do poziomu 22,6 proc.

Wykres 7. Eksport Indonezji w latach 2018–2022 (w mld USD)

Źródło: opracowanie własne PIE na podstawie danych ITC.

► Surowcowy charakter gospodarki oraz potencjał demograficzny są głównym motywem napływu inwestycji zagranicznych, co wzmacnia niską pozycję Indonezji w globalnych łańcuchach wartości. Według danych OECD, zagraniczna wartość dodana w indonezyjskim eksporcie brutto w latach 2010–2020 stanowiła zaledwie 11-13 proc. (20,3 mld USD w 2020 r.) i pochodziła głównie z Chin. W latach 2010–2022 wartość skumulowanych BIZ

przekroczyła 256 mld USD. Z kolei wstępne [dane fDi Markets](#) z 2023 r. o BIZ typu *green-field* wskazują na rekordowy napływ 60 mld USD. Jednak ten kapitał nie wspiera awansu technologicznego, produkcji bardziej złożonych dóbr i silniejszego włączenia indonezyjskiej gospodarki w GVC.

► **Indonezja wykorzystuje swój potencjał gospodarczy, by pozycjonować się jako adwokat interesów Globalnego Południa.** Miał temu szczególnie służyć szczyt G20 na Bali (15-16 listopada 2022 r.), lecz jego agendę zdominowała rosyjska agresja na Ukrainę. Zachowując pragmatyczną neutralność i wzywając do zaprzestania walk, Indonezja stanęła przed wyzwaniem, którym okazał się spadek dostaw pszenicy z Ukrainy (-93 proc. w 2022 r.), nawozów z Białorusi (-71 proc.) oraz sankcje nałożone na zakupy rosyjskiej ropy naftowej z uwagi na [obecność Rosnieftu w indonezyjskim sektorze petrochemicznym](#).

(BM)

Autorzy: Adam Juszcak, Aneta Kiełczewska, Marcin Klucznik, Jędrzej Lubasiński, Bartosz Michalski, Anna Szymańska, Ignacy Święcicki

Polski Instytut Ekonomiczny

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny *think tank* ekonomiczny z historią sięgającą 1928 roku. Jego obszary badawcze to przede wszystkim makroekonomia, energetyka i klimat, handel zagraniczny, foresight gospodarczy, gospodarka cyfrowa i ekonomia behawioralna. Instytut przygotowuje raporty, analizy i rekomendacje dotyczące kluczowych obszarów gospodarki oraz życia społecznego w Polsce, z uwzględnieniem sytuacji międzynarodowej.

Wydarzenia i dane przedstawione w niniejszej publikacji pochodzą i bazują na źródłach zewnętrznych, stąd nie gwarantujemy ich poprawności. Mogą one być ponadto niekompletne albo skrócone. Wszystkie opinie i prognozy zawarte w niniejszej publikacji są wyrazem oceny ekspertów PIE w dniu ich publikacji i mogą ulec zmianie bez zapowiedzi. Niniejszy dokument jest jedynie materiałem informacyjnym do użytku odbiorcy.

© Copyright by Polski Instytut Ekonomiczny